

การวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบ ต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

Factor Analysis of Social Responsibility for Mattayom 3 Students Attending Secondary Schools under the General Education Department in Mahasarakham Province

ปรีชา การสอาด (Preecha Kansaasat)*

ดร. สุทธิวรรณ พีรศักดิ์โสภณ (Dr. Sutiwan Perasaksopon)**

มณฑิยา พัวไพบูลย์ (Montien Phuapaiboon)***

บทคัดย่อ

ความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสังคมไทย เนื่องจากบุคคลมีภาระหน้าที่ที่จะต้องเกี่ยวข้อง อีกทั้งมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 990 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม เป็นแบบสถานการณ์เลือกตอบ 5 ตัวเลือก ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ สถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม วิเคราะห์ได้ 7 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านการรักษาทรัพยากร ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม ด้านการเสียสละต่อส่วนรวม ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง ด้านการรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม และด้านการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม

คำสำคัญ : ความรับผิดชอบต่อสังคม การวิเคราะห์องค์ประกอบ

Key Words : social responsibility, factor analysis

* มหบัณฑิต หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

*** รองศาสตราจารย์ ภาควิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและการกีฬา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความรับผิดชอบต่อสังคมไม่แตกต่างกัน

โดยสรุปผลการศึกษานี้ทำให้ได้ข้อสรุปว่าความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจและนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและปลูกฝังให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นต่อไป

ABSTRACT

The social responsibility is important for Thai society development because it is one's duty to involve and take part to one's society security. This research aimed to analyze factors of social responsibility of Matthayomsuksa 3 (Grade 9) students, and to compare scores in factors of the social responsibility of the students with differences in gender. The sample consisted of 990 Matthayomsuksa 3 (Grade 9) students attending secondary schools in the first semester of academic year 2004, obtained through the multi-stage random sampling technique. The instrument used was a scale on social responsibility of students which were situations with five alternatives and with a reliability of 0.89. The data were analyzed by the uses of basic statistics, exploratory analysis of factors, and multivariate analysis of variance. The results of the research were as follows:

1. Social responsibility of Matthayomsuksa 3 (Grade 9) students was analyzed in 7 aspects : resources preservation, social activities participation, public donation, social law practice, public property preservation, environment preservation and moral practice.
2. The male and female students did not show responsibility differently.

In conclusion, the results of this research could provide factors of social development of Matthayomsuksa 3 (Grade 9) students attending secondary schools under the general Education Department in Mahasarakham province. Therefore, teachers, administrators and involved persons should be interested in and use these factors as information to establish and enhance students' social responsibility in the future.

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไปตามกระแสโลก ทำให้เกิดการแข่งขันเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ ผู้คนมีค่านิยมทางวัตถุสูงมากขึ้น เกิดการเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพรรคพวก มากกว่าส่วนรวม ขาดการพัฒนาทางด้านคุณธรรม จริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้เกิดภาวะขาดสมดุล ทั้งทางจิตใจและวัตถุ สิ่งต่างๆ ดังกล่าวนี้นำไปสู่สังคมไทยที่มีปัญหาสาละวนซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางด้านสังคม เช่น ปัญหา

อาชญากรรม ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ปัญหาเสพติดในเยาวชน ปัญหาการเล่นพนัน ปัญหาทางเพศอันเกิดจากการแพร่กระจายของสื่อลามก ฯลฯ ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวทำให้หลายฝ่ายมีความเห็นตรงกันว่าสังคมไทยเกิดการย่อหย่อนในการอบรมบ่มนิสัยให้เยาวชนของชาติมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (กรมวิชาการ, 2544) นอกจากนี้คนไทยยังขาดจุดหมายรวมหรืออุดมการณ์ชาติร่วมกัน ที่จะทำให้อทุกคนมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ที่จะกระทำการใดๆ โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว (พระธรรมปิฎก, 2541)

การปลูกฝังให้คนไทยมีสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากว่าทุกคนในสังคมมีความรับผิดชอบต่อสังคมแล้วสังคมนั้นก็จะมีระเบียบ มีความสุข มีความเจริญก้าวหน้า (จันทร์, 2543) ทั้งนี้เนื่องจากว่าบุคคลต้องดำรงอยู่ในสังคม เริ่มตั้งแต่สังคมเล็กที่สุด คือ ครอบครัวจนถึงสังคมที่ใหญ่ขึ้นคือ ประเทศชาติ การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมมีผลกระทบต่อสังคมไม่มากนักน้อย บุคคลทุกคนจึงต้องมีภาระหน้าที่ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่อย่างปฏิเสธไม่ได้ (พรรัตน์, 2529)

ด้วยความสำคัญดังกล่าว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาสังคมไทยที่พึงประสงค์เพื่อพัฒนาสู่สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพไว้ 3 ด้านด้วยกัน คือ สังคมแห่งคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งในการพัฒนาให้เป็นสังคมแห่งคุณภาพนั้นได้ยึดหลักการพัฒนาว่าต้องสร้างคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะ พึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข และพัฒนาให้คนไทย มีสุขภาพดี มีคุณภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีคุณธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ธีระพล, 2544) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 28 ได้กำหนดให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ครอบคลุมทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งเป็นช่วงชั้นสุดท้ายของการ

ศึกษาระดับมัธยมศึกษา ยังได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ว่าให้ผู้เรียนสำรวจ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ในตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน พัฒนาความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และทักษะในการดำรงชีวิต ให้มีความสมดุลทั้งในด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถสร้างเสริมสุขภาพส่วนตนและชุมชน มีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนให้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามกฎหมายของชาติดังกล่าวนั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน วัด สื่อมวลชน รวมถึงวัฒนธรรมและสถาบันพลศึกษาอื่น ๆ ต้องร่วมมือกันศึกษา ค้นคว้าหาวิธีส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้น เนื่องจากบุคคลมีภาระหน้าที่ที่จะต้องเกี่ยวข้อง อีกทั้งมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่เป็นความผูกพันในฐานะพลเมืองที่ดีของประเทศชาติหรือในฐานะนักเรียนที่ดีของโรงเรียน ถือเป็นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม หากเราสามารถปลูกฝัง ความรับผิดชอบต่อสังคมให้แก่เยาวชนของชาติได้ ย่อมจะเป็นผลดีแก่ประเทศชาติอย่างแน่นอน (พรรัตน์, 2529) แม้ว่าความรับผิดชอบต่อสังคมจะมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาสังคมไทย แต่จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยต่างๆ พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นยังมีน้อย งานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรับผิดชอบด้านกว้างๆ อาทิเช่น ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน เป็นต้น อีกทั้งยังขาดการรวบรวมองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมไว้เป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจน และเครื่องมือในการวัดความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนใหญ่เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมซึ่งยังไม่สามารถวัดความรับผิดชอบต่อสังคมได้ตรงจุด

เท่าที่ควร แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาและการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบไว้บ้าง ดังเช่น งานวิจัยของ เพ็ชรินทร์ (2535) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดพิษณุโลก ได้องค์ประกอบความรับผิดชอบเป็น 4 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบต่อสังคม ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา เช่นเดียวกับงานวิจัยของ จุรีรัตน์ (2538) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร ได้องค์ประกอบความรับผิดชอบ 7 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ของตนเอง ความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อตนเอง นอกจากนี้ พรรัตน์ (2529) ได้ศึกษาการสอนโดยใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่สอนโดยใช้บทบาทสมมติมีความรับผิดชอบต่อชุมชนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่สอนตามปกติ เช่นเดียวกับ พยงค์ (2544) ได้สร้างแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อศึกษาการสอนโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ระบบ 4 MAT กับ การสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ พัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองผือ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ระบบ 4 MAT มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

จะเห็นได้ว่าจากงานวิจัยเท่าที่ศึกษามาพบว่า ยังไม่มีผู้ใดได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้วิจัยจึงมี

ความสนใจที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ว่าประกอบด้วยองค์ประกอบใดบ้าง เพื่อให้การวัดและอธิบายคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อสังคมได้ดียิ่งขึ้น และได้เครื่องมือวัดความรับผิดชอบต่อสังคม อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือวัดความรับผิดชอบต่อสังคมต่อไป และนำไปสู่กระบวนการพัฒนาและปลูกฝังความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนในสถาบันการศึกษาของประเทศไทยให้สูงขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศชาติทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 990 คน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบจำนวน 610 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุจำนวน 380 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนผู้ตอบมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม เป็นแบบสถานการณ์เลือกตอบ 5 ตัวเลือก ตามแนวการวัดระดับคุณลักษณะด้านความรู้สึกรู้สึกของแคโรลและ

คนอื่นๆ (ล้วน และอังคณา, 2543) ลักษณะแบบวัดเป็นสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น ซึ่งนักเรียนสามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน มีโอกาสได้กระทำจริง และเกี่ยวข้องหรือแสดงออก ครอบคลุมตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 60 ข้อ (ตัวแปร)

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows 10.0 ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นตอนการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยการคำนวณเมตริกสหสัมพันธ์ของตัวแปรโดยวิธีเพียร์สันโปรดักโมเมนต์ (Pearson Product Moment)

1.2 ขั้นตอนการสกัดองค์ประกอบตามระดับนัยสำคัญ องค์ประกอบที่ 1 จะอธิบาย ความแปรปรวนของข้อมูลหรือตัวแปรได้มากที่สุด ขณะที่องค์ประกอบที่ 2, 3 และลำดับต่อไปสามารถอธิบายความแปรปรวนได้น้อยกว่า

1.3 ขั้นตอนการหมุนแกนองค์ประกอบ เพื่อช่วยให้สามารถกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ร่วมกันเป็นองค์ประกอบหนึ่งได้ชัดเจนยิ่งขึ้นด้วยวิธีวาร์แมกซ์ (Varimax) ขั้นนี้จะพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ จะให้ความสำคัญกับค่าน้ำหนักสูงกว่า 0.30

1.4 นำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบไปแปลผล และตั้งชื่อองค์ประกอบ

2. วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ของความรับผิดชอบต่อสังคมแต่ละองค์ประกอบ

3. เปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุ (MANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 131.51 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.55 มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับ .13 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความเฉลี่ยตั้งแต่ 11.85 ถึง 28.07 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตั้งแต่ 4.41 ถึง 8.79 มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายตั้งแต่ .25 ถึง .40

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม สรุปผลดังนี้

2.1 ค่าร่วมกันของแต่ละตัวแปรในองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.264 ถึง 0.820 เมื่อพิจารณาค่าไอเกนที่มีค่ามากกว่า 1 ได้ 18 องค์ประกอบ โดยทั้ง 18 องค์ประกอบมีค่าความแปรปรวนสะสมเท่ากับร้อยละ 75.424

2.2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ภายหลังการหมุนแกนแบบอโรคอนอล ผู้วิจัยได้คัดเลือกค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (โดยไม่พิจารณาว่าเป็นจำนวนบวกหรือจำนวนลบ) เลือกแถวและรายคอลัมน์ แล้วจึงพิจารณาเป็นองค์ประกอบ จะเลือกตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดบนองค์ประกอบนั้น ถ้าตัวแปรใดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบใกล้เคียงกันหลายค่ามากกว่า 1 องค์ประกอบ พิจารณาค่าองค์ประกอบสูงสุดที่สูงกว่าองค์ประกอบอื่นตั้งแต่ 0.1 ขึ้นไป แต่ถ้าความแตกต่างขององค์ประกอบไม่ถึง 0.1 จะถือว่าเป็นตัวแปรที่ซับซ้อนไม่พิจารณาเป็นตัวแปรในองค์ประกอบใดเลย และตั้งชื่อองค์ประกอบที่วิเคราะห์ ได้ชัดเจนได้จำนวนองค์ประกอบที่ชัดเจน 7 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบ 1 มี 7 ตัวแปร คือ ข้อ 25, 26, 27, 29, 38, 42 และ 55 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ด้านการรักษาทรัพยากร มีข้อความสถานการณ์ ดังนี้

- นัทเห็นท่อน้ำปะปาในหมู่บ้าน
ชำรุด มีน้ำไหลซึมออกมาจึงชวนนิตไปแจ้งเจ้าหน้าที่
มาซ่อมแซมถ้านักเรียนเป็นนิตจะพูดว่าอย่างไร

- หมวยและเหมียวไปเที่ยว
ปราสาทหินแห่งหนึ่งซึ่งอยู่สูงมาก พอขึ้นมาถึงหมวย
จึงชวนเหมียวเขียนชื่อไว้ที่แผ่นหินเพื่อเป็นที่ระลึก
ถ้านักเรียนเป็นเหมียวจะตอบว่าอย่างไร

- คมและทิวไปเที่ยวน้ำตก และ
พบว่ามียีนสีสวยแปลกตาอยู่เยอะแยะ คมจึงชวนทิว
เก็บมาสะสม ถ้านักเรียนเป็นทิวจะพูดว่าอย่างไร

- ดาวมีบ้านอยู่ติดริมคลอง เขา
มักจะทิ้งขยะและเศษอาหารลงในลำคลองอยู่เสมอ
จนส่งกลิ่นเน่าเหม็น วันหนึ่งเดือนไปเล่นกับดาว
เห็นดาวกำลังเทขยะลงคลอง ถ้านักเรียนเป็นเดือน
จะอย่างไร

- เมย์พบว่านักเรียนรุ่นน้องชอบ
นั่งเก้าอี้ขาเดียวจนทำให้เก้าอี้พังหลายตัว ถ้านักเรียน
เป็นเมย์จะอย่างไร

- พรล้างจานโดยเปิดน้ำปะปา
จากก๊อกล้างจานทุกใบ จึงทำให้ครอบครัวของพรต้อง
เสียค่าน้ำปะปาเป็นเงินจำนวนมาก ถ้านักเรียนเป็นพร
จะอย่างไร

- รถจักรยานยนต์ทั่วไปใช้น้ำมัน
เบนซิน 91 แต่มีรถจักรยานยนต์ใหม่ กลัรรถจะพัง
จึงเติมน้ำมันเบนซิน 95 เพราะเชื่อว่าคุณภาพดีกว่า
ถ้านักเรียนเป็นแห่งจะอย่างไร

องค์ประกอบ 2 มี 8 ตัวแปร คือ ข้อ
3, 6, 17, 18, 20, 21, 22 และ 24 ผู้วิจัย
ตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ด้านการมีส่วนร่วมใน
กิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม มีข้อความสถานการณ์ดังนี้

- หมู่บ้านที่นักเรียนอาศัยอยู่ได้
จัดกิจกรรมทำความสะอาดถนนเข้าหมู่บ้านในวันเสาร์
ถ้าหากมีคนมาชวนร่วมกิจกรรมครั้งนี้ นักเรียนจะพูด
ว่าอย่างไร

- หมู่บ้านของนักเรียนได้จัดงาน
ยกช่อฟ้าอุโบสถ ในวันเสาร์ที่จะถึงนี้ วัดต้องการคน

ช่วยดูแลการเข้าออกของรถที่มาร่วมงาน ยศจึงชวน
วิทย์เป็นอาสาสมัครฝ่ายจราจรให้แก่ทางวัด ถ้า
นักเรียนเป็นวิทย์นักเรียนจะตอบศว่าอย่างไร

- ที่โรงเรียนของก้องมีการเลือก
ตั้งประธานนักเรียน แต่เขาไม่ไปใช้สิทธิโดยอ้างว่า
ไม่มีใครเหมาะสมและยังได้ชวนไม่ให้ไปใช้สิทธิ
ด้วย ถ้านักเรียนเป็นป้างจะพูดกับก้องว่าอย่างไร

- ทุกวันเช้าพรรษาทางชุมชนจัด
งานแห่เทียนเข้าพรรษาขึ้น โดยให้แต่ละคุ้มได้แต่ง
ขบวนต้นเทียนเข้าร่วมขบวน ทางคุ้มได้ขอร้องให้ใบ
ยอแต่งกายเป็นเทพีร่วมขบวนแห่ ถ้านักเรียนเป็นใบ
ยอจะอย่างไร

- วันที่ 5 ธันวาคมปีนี้ทาง
อำเภอจัดงานจุดเทียนชัยถวายพระพรแด่พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ หน้าที่ว่าการอำเภอ ทาง
อำเภอได้ขอความร่วมมือจากประชาชน นักเรียน
ข้าราชการเข้าร่วมกิจกรรม ไหมจึงชวนไหมเข้าร่วม
กิจกรรมกับทางอำเภอ ถ้านักเรียนเป็นไหมจะทำ
อย่างไร

- ในการจัดกิจกรรมต่อต้านยา
เสพติดของหมู่บ้านผู้ใหญ่บ้านขอร้องให้สมัยเขียน
ป้ายคำขวัญ รมรงค์ให้เพราะสมัยเขียนป้ายสวย
ถ้านักเรียนเป็นสมัยจะอย่างไร

- ในการจัดกิจกรรมชุมชนเข้มแข็ง
ของ อบต. ได้ระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาใน
ชุมชนจากประชาชนในตำบล ได้ตั้งเป็นตัวแทน
นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ ถ้านักเรียนเป็นโต้ง
ข้อใดตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน

- หมู่บ้านของศักดิ์จัดกิจกรรม
ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวฯ จึงขอแรงชาวบ้านทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม
หากนักเรียนเป็นศักดิ์จะอย่างไร

องค์ประกอบ 3 มี 6 ตัวแปร คือ ข้อ
1, 2, 5, 8, 10 และ 48 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า
ด้านการเสียสละต่อส่วนรวม มีข้อความสถานการณ์
ดังนี้

- โต้งและตัมดูข่าน้ำท่วม ซึ่งเกิดน้ำท่วมทั่วทุกภาค ในข่าวได้มีการขอรับบริจาคสิ่งของช่วยภัยน้ำท่วม โต้งจึงชวนตัมนำสิ่งของไปบริจาคด้วย ถ้านักเรียนเป็นตัมจะพูดว่าอย่างไร

- ก้อยนั่งอยู่บนรถโดยสารประจำทาง ต่อมามีคนแก่กับหลานขึ้นมาบนรถที่หลังขณะนั้นที่นั่งเต็มหมด ก้อยจึงสละที่นั่งให้คนแก่ ถ้านักเรียนเป็นก้อยจะทำอย่างไร

- ขวัญเป็นนักเรียนเรียนเก่ง ครูจึงขอร้องให้ขวัญช่วยสอนเพื่อนที่เรียนอ่อนตอนหลังเลิกเรียน ขวัญให้ความร่วมมืออย่างดี นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับสิ่งที่ขวัญทำ

- วันหนึ่งเชียวขับรถจักรยานยนต์กลับบ้าน และพบรถยนต์คันหนึ่งเฉี่ยวชนรถจักรยานยนต์ของชาวบ้านแล้วขับหนีไป ถ้านักเรียนเป็นเชียวจะทำอย่างไร

- ณ ทางม้าลายหน้าโรงเรียน มีคนตาบอดกำลังจะข้ามถนน เบ้มอยู่ตรงทางม้าลายนั้นด้วย ถ้านักเรียนเป็นเบ้ม นักเรียนจะทำอย่างไร

- บ๊วยในเหตุการณ์คนยิงกันตาย ต่อมาตำรวจสามารถจับคนร้ายได้และส่งฟ้องศาล ตำรวจและญาติผู้ตายได้ขอร้องให้บ๊วยเป็นพยานในศาล ถ้านักเรียนเป็นบ๊วยจะทำอย่างไร

องค์ประกอบ 4 มี 5 ตัวแปร คือ ข้อ 12, 15, 16, 44 และ 57 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง มีข้อความสถานการณ์ดังนี้

- แก้วและเพื่อน ๆ ขับขี่รถจักรยานยนต์มาโรงเรียนแต่ไม่สวมหมวกนิรภัย ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของ แก้วจะทำอย่างไร

- ที่หน้าโรงเรียนมีสะพานลอยต้นและตอຍเดินทางมาโรงเรียนด้วยกันและกำลังจะข้ามถนน ตันจึงชวนตอຍวิ่งข้ามถนน ถ้านักเรียนเป็นตอຍจะพูดว่าอย่างไร

- ตัมขับขี่รถจักรยานยนต์มาโรงเรียนพอถึงสี่แยกไฟแดง รถติดไฟแดง แต่เขา

พบว่าข้างหน้าไม่มีรถคันอื่น ถ้านักเรียนเป็นตัมจะทำอย่างไร

- พี่ชายของเชียวกลับมาเยี่ยมบ้านในวันสงกรานต์ได้ดื่มเหล้าจนเมา พี่ชายของเชียวอยากขี่รถจักรยานยนต์ออกไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ นอกบ้านบ้าง ถ้านักเรียนเป็นพี่ชายของเชียวจะทำอย่างไร

- โน้ตและโหม่งเข้าไปร้านขายซีดีเพลง ซึ่งทางร้านขายทั้งของแท้และซีดีปลอมซึ่งราคาถูกกว่าของแท้ โน้ตจึงชวนโหม่งซื้อซีดีปลอม ถ้านักเรียนเป็นโหม่งจะพูดกับโน้ตว่าอย่างไร

องค์ประกอบ 5 มี 4 ตัวแปร คือ ข้อ 31, 32, 34 และ 43 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ด้านการรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม มีข้อความสถานการณ์ดังนี้

- ขณะที่แนนอ่านหนังสือในห้องสมุดอยู่นั้นเอง ได้สังเกตเห็นเพื่อนบางคนแอบตัดรูปจากหนังสือ ถ้านักเรียนเป็นแนน นักเรียนจะทำอย่างไร

- น้อยและเพื่อน ๆ เดินกลับบ้านหลังเลิกเรียนซึ่งต้องผ่านศาลานั่งพักร้อนประจำหมู่บ้าน เพื่อนของน้อยได้ชวนกันแข่งขว้างก้อนหินไปที่ศาลานั้น ถ้านักเรียนเป็นน้อยจะทำอย่างไร

- ตู้โทรศัพท์สาธารณะในหมู่บ้านของโป้งชำรุด กระจกแตก มีรอยขีดเขียนรอบๆ ตู้เครื่องพัง ถ้านักเรียนเป็นโป้ง จะทำอย่างไร

- ป้องและแป้งเดินทางกลับบ้าน ป้องนึกสนุกจึงชวนแป้งเอาสี่สเปร์ย์พ่นข้อความต่าง ๆ บนป้ายบอกทิศทาง ถ้านักเรียนเป็นแป้งจะพูดกับป้อนว่าอย่างไร

องค์ประกอบ 6 มี 4 ตัวแปร คือ ข้อ 33, 39, 40 และ 41 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม มีข้อความสถานการณ์ดังนี้

- ที่โรงเรียนของป้อมมีโครงการขยะรีไซเคิลโดยการให้นักเรียนแยกขยะเวลาทิ้งเพื่อจะนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก ถ้านักเรียนเป็นสมาชิกของโรงเรียนนี้จะทำอย่างไร

- ในวันลอยกระทง ย้ายชวนแป้ม ทำกระทงจากโฟมไปลอย เพราะทำง่ายดีและสะดวก ด้วย ถ้านักเรียนเป็นแป้มจะพูดกับยัยว่าอย่างไร

- ที่บ้านของปองมีขวดน้ำพลาสติก เป็นจำนวนมาก ปองจึงเอ่ยปากชวนชายให้นำขวดพลาสติกมาทำเป็นกระเช้าใส่ของ ถ้านักเรียนเป็นชาย จะตอบว่าอย่างไร

- หากบ้านของนักเรียนมีหลอดไฟฟ้าที่เสียแล้ว ถ่านไฟฉายที่หมดอายุ หรือพวกขวด ยาม้าแมลงที่ใช้แล้ว นักเรียนจะทำอย่างไรกับสิ่งของพวกนี้

องค์ประกอบ 7 มี 4 ตัวแปร คือ ข้อ 13, 14, 46 และ 47 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า ด้านการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม มีข้อความสถานการณ์ดังนี้

- พิมพ์และเอกเป็นนักเรียนต่างอำเภอที่เข้ามาเรียนในตัวจังหวัด ทั้งคู่เป็นแฟนกัน จึงตัดสินใจไปเช่าหอพักอยู่ห้องเดียวกัน ข้อใดตรงกับความคิดของนักเรียน

- แต่งขึ้นรถโดยสารประจำทางไปโรงเรียน หากครั้งใดเจ้าของรถโดยสารลืมเก็บเงินจากเขา เขาจะนำเงินค่าโดยสารไปให้เจ้าของรถโดยสารเอง ถ้านักเรียนเป็นเด็กนักเรียนจะทำอย่างไร

- ช่วงพักกลางวันได้หิวข้าวมาก แต่มีเพื่อนนักเรียนต่อแถวเข้าคิวซื้ออาหารอยู่จำนวนมาก ได้สนทนากับแม่ค้าจึงเดินไปด้านหลังเพื่อซื้ออาหาร นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับเหตุการณ์นี้

- ชัยเป็นเพื่อนสนิทกับชาติ ทั้งคู่เป็นนักฟุตบอลแต่อยู่คนละทีม ซึ่งโรงเรียนได้จัดแข่งขันฟุตบอลภายในชั้น ชาติโกรธเพื่อนในทีมจึงเล่าความลับของทีมตัวเองให้ชัยฟังทั้งหมด ถ้านักเรียนเป็นชาติจะทำอย่างไร

3. เปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคม ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม เมื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบแล้ว มีจำนวนองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนมากกว่า 1 จำนวน 18 องค์ประกอบ ความแปรปรวนสะสมเท่ากับร้อยละ 75.424 หมายความว่า ร้อยละ 75.424 ของความแปรปรวนระหว่างตัวแปร 60 ตัวแปร (ข้อ) สามารถแสดงได้ด้วยองค์ประกอบ 18 องค์ประกอบ แสดงว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีความแปรปรวนระหว่างตัวแปรที่ใช้อธิบายองค์ประกอบได้อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี และจากการหมุนแกนแบบอโรกอโนลแล้วคัดเลือกตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป (โดยไม่พิจารณาว่าเป็นจำนวนบวกหรือจำนวนลบ) เลือกรายละเอียดและรายคอลัมน์ แล้วพิจารณาเป็นองค์ประกอบ จะเลือกตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดบนองค์ประกอบนั้น ถ้าตัวแปรใดหรือข้อใดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบใกล้เคียงกันหลายค่ามากกว่า 1 องค์ประกอบ (อุทุมพร, 171) พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดที่สูงกว่าองค์ประกอบอื่นตั้งแต่ 0.1 ขึ้นไป แต่ถ้าความแตกต่างของค่าน้ำหนักองค์ประกอบไม่ถึง 0.1 จะถือว่าเป็นตัวแปรที่ซับซ้อน ไม่พิจารณาเป็นตัวแปรในองค์ประกอบใดเลย (ส. วาสนา, 2540) องค์ประกอบต้องมีตัวแปรอย่างน้อย 3 ตัวแปร ปรากฏว่าได้ องค์ประกอบที่ชัดเจน 7 องค์ประกอบ ซึ่งได้แก่ องค์ประกอบด้านการรักษาทรัพยากร องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม องค์ประกอบด้านการเสียสละต่อส่วนรวม องค์ประกอบด้านการปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง องค์ประกอบด้านการรักษาทรัพย์สินสมบัติส่วนรวม องค์ประกอบด้านการรักษาสีงแวดล้อม และองค์ประกอบด้านการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม ซึ่งจะเห็นว่าองค์ประกอบความ

รับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ที่วิเคราะห์ได้ไม่ตรงกับจำนวนองค์ประกอบในขั้นตอนแรกที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นจำนวน 5 ด้าน เพื่อนำไปสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ซึ่งการกำหนดองค์ประกอบจำนวน 5 ด้านในขั้นตอนแรกนั้นเป็นเพียงสมมติฐานของผู้วิจัยที่ได้กำหนดขึ้นโดยการศึกษาจากทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบของความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผลการวิเคราะห์องค์ประกอบอาจจะมีจำนวนองค์ประกอบเท่ากับจำนวนองค์ประกอบในขั้นตอนแรกหรือไม่เท่าก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ส.วาสนา (2540) ที่ว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบมักจะทำใน 2 ลักษณะ คือค้นหาวามีกี่องค์ประกอบ อะไรบ้าง และยืนยันหรือทดสอบสมมติฐานว่ามีองค์ประกอบนั้นๆ ในลักษณะ (Trait) นั้นจริงหรือไม่ ดังนั้นจึงทำให้ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ตรงกับที่ตั้งสมมติฐานไว้ในครั้งแรก

นอกจากนี้จำนวนองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวนองค์ประกอบค่อนข้างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลรัตน์ (2532) ที่พบว่าองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของนิสิตปริญญาตรี สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่รับรู้ของนิสิตและของอาจารย์ ได้องค์ประกอบร่วมกัน 13 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบต่อการศึกษา ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อการพัฒนาสังคม ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย ความรับผิดชอบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ความรับผิดชอบต่อวิชาชีพของตนเอง ความรับผิดชอบต่อการกระทำ

ของตนเอง ความรับผิดชอบต่อสุขภาพอนามัยของตนเอง ความรับผิดชอบต่อการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่ตนเอง ความรับผิดชอบต่อกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ความรับผิดชอบต่อความมุ่งหวังของมหาวิทยาลัย และความรับผิดชอบต่อเสถียรภาพและเศรษฐกิจของครอบครัว และสอดคล้องกับเพ็ชรินทร์ (2535) ที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกมีองค์ประกอบด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 6 องค์ประกอบ คือ ความสามัคคี ความเป็นผู้มีวินัยธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ความซื่อสัตย์ ความมีวินัยธรรม ความเมตตากรุณา และความยุติธรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจूरรัตน์ (2538) ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร โดยรวมหรือแยกตามเพศมีองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม 7 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความรับผิดชอบต่อสังคม ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน และความรับผิดชอบต่อตนเอง

นอกจากนี้การที่ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ที่มีองค์ประกอบด้านการรักษาทรัพยากรด้านการรักษาทรัพยากรสมบัติของส่วนรวม และด้านการรักษาสีงแวดล้อม มีตัวแปรคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความคลาดเคลื่อนจากเครื่องมือ เพราะเครื่องมือเป็นแบบสถานการณ์เลือกตอบ 5 ตัวเลือก ซึ่งมีจำนวน 60 ข้อ นักเรียนต้องใช้เวลาในการทำแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมค่อนข้างมาก ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่ตั้งใจทำแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้คำตอบที่ได้อาจมีค่าผิดพลาดไปจากความเป็นจริงได้ นอกจากนี้เครื่องมือที่ใช้เป็นการวัดด้านความรู้สึก ยังมีข้อจำกัด คือ เขียนคำตอบเพื่อเป็นตัวเลือก ตามขั้นของความรู้สึก

ค่อนข้างยาก ผู้สร้างแบบวัดต้นนี้ต้องใช้ทักษะและความสามารถสูง ซึ่งอาจทำให้คำตอบที่ได้คลาดเคลื่อนไปได้เช่นกัน

2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความรับผิดชอบต่องานทั้ง 7 องค์ประกอบไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในวัยเดียวกันคืออายุระหว่าง 13-16 ปี มีความรู้สึกรู้สึกคล้ายกัน อยู่ในสภาพแวดล้อมไม่ต่างกัน ซึ่งนักเรียนศึกษาอยู่ในโรงเรียนรัฐบาลเหมือนกัน ได้รับการอบรมสั่งสอนคล้ายคลึงกัน นักเรียนส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนาจึงอาจทำให้มีความรู้สึกรู้สึกไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (ลัวิน และอังคณา, 2543) ที่ว่านักเรียนที่มีอายุอยู่ระหว่าง 13-16 ปี นั้นจะทำถูกหรือดีเมื่อเขาทำตามหน้าที่ เชื่อฟังกฎหมายและหลักธรรมของศาสนา นั่นคือเขาจะประพฤติตามกฎหมายเกณฑ์และระเบียบของสังคมที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เวคิน (2542) ที่พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยภาคใต้ที่มีเพศต่างกัน มีความรับผิดชอบต่องานโดยรวมไม่แตกต่างกัน จากเหตุผลดังกล่าวจึงอาจเป็นผลทำให้ความรับผิดชอบต่องานระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่าความรับผิดชอบต่องานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 7 องค์ประกอบ ซึ่งครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาควรนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงความรับผิดชอบต่องานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จะจบการศึกษาภาคบังคับตามกฎหมายการศึกษา มีความรับผิดชอบต่องานสูงขึ้น

1.2 ควรนำองค์ประกอบความรับผิดชอบต่องานที่ได้ไปพัฒนาเป็นเครื่องมือวัดความรับผิดชอบต่องานของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับอื่นๆ ต่อไป

1.3 ควรนำแบบวัดความรับผิดชอบต่องานไปใช้วัดความรับผิดชอบต่องานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความรับผิดชอบต่องานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคามกับตัวแปรอื่นๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาความรับผิดชอบต่องานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.3 ควรมีการศึกษาความรับผิดชอบต่องานของนักเรียน นักศึกษาในระดับอื่นๆ เช่น ระดับอาชีวศึกษา ระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

2.4 ความรับผิดชอบต่องานเป็นเรื่องที่สำคัญ ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความรับผิดชอบต่องานของนักเรียนที่จะเป็นอนาคตของชาติต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ให้ทุนอุดหนุนในการวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กมลรัตน์ ทวีชาติวิทยากุล. 2532. การวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบของนิสิตปริญญาตรี สาขาสังคมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนิสิต. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- กรมวิชาการ. 2544. คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้
หน้าที่พลเมือง - ศิลธรรม ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : ครูสภา
ลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. หลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ :
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
(ร.ส.พ.).
- จันทรา พวงยอด. 2543. การพัฒนาความรับผิดชอบ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนพุทธจักรวิทยา โดยใช้กิจกรรม
เทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง.
ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จूरรัตน์ นันทยทวิกุล. 2538. การวิเคราะห์องค์
ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใน
กรุงเทพมหานคร. ปริญาการศึกษามหา
บัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- ธีระพล อรุณกลกร. 2544. แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545
-2549). กรุงเทพฯ : เดือนตุลา.
- พยงค์ จิระพงษ์. 2544. การศึกษาผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน และความรับผิดชอบต่อสังคม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียน
วิชาสังคมโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ระบบ 4
MAT กับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. ปริญา
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พรรัตน์ แก่นทอง. 2529. การใช้บทบาทสมมติ
พัฒนาความรับผิดชอบต่อชุมชนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
สายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร. ปริญาการ
ศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร.
- พระธรรมปิฎก. 2541. ธรรมกับไทยในสถานการณ์
ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- เพ็ชรินทร์ ปฐมวนิชกะ. 2535. การวิเคราะห์องค์
ประกอบ ความรับผิดชอบของนักเรียน
ระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษาชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถม
ศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์การ
ศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543. การวัด
ด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์.
- เวคิน วุฒิวงศ์. 2542. ความรับผิดชอบต่อสังคม
ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยภาคใต้.
วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2542. พระราช
บัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.
กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.
- ส. วาสนา ประवालพฤกษ์. 2540. เอกสารประกอบ
การเรียนรู้ วัดผล 522 การวิเคราะห์องค์
ประกอบ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. 2523. วิเคราะห์
ตัวประกอบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.